

Andrzej Wróblewski

O GRUPIE PLASTYKÓW NURT

„Echo Tygodnia”, Kraków 1950, nr 15, s. 4

Pierwsza wystawa Nurtu, która niedawno była otwarta w TPSP [Towarzystwie Przyjaciół Sztuk Pięknych], wzbudziła zainteresowanie tą nową grupą artystyczną, która postawiła sobie za cel „sztukę czytelną, świeżą i silną” (Deklaracja)¹. Jaki charakter ma Nurt, jakie są jego podstawy organizacyjne, wytyczne działalności i możliwości ich realizowania?

Nurt jest grupą, złożoną z plastyków różnych specjalności². Wśród około 20 członków znajdują się obok malarzy i rzeźbiarzy – drzeworytnicy, ceramicy, metaloplastycy. Z wyjątkiem paru osób, zarabiają oni dorywczo, pewne oparcie znajdują w Spółdzielni pracy ZPAP. W Związku Plastyków zajmują oni raczej dalsze pozycje, należą do „dołów” Związku.

Tego rodzaju ludzie zrzeszyli się w grupę, której podstawy organizacyjne są oparte na zdrowych zasadach. Mianowicie, grupa Nurtu nie jest zamknięta, i nie stara się o ograniczenie swoich prac i zdobyczy do wąskiego grona osób. Dalej, organizacja wewnętrzna nie jest oparta o jakąś elitę, o czym świadczy np. fakt jurorowania prac na własną wystawę, nie przez wybraną komisję, ale przez wszystkich drogą głosowania. Jest więc uniemożliwione stworzenie się sytuacji, w której paru osób podporządkowuje sobie cały zespół. Wreszcie podstawy organizacyjne grupy, ujęte w odpowiedni statut, są obliczone na trwałą rozwój zespołu.

Aby określić wytyczne działalności, według których „Nurt” pracuje, trzeba sięgnąć wstecz do chwili jego powstania. Zawiązanie się grupy na początku roku [19]49 było wywołane bezpośrednio Wystawą Sztuki Nowoczesnej³. Stawianie celów społecznych sztuce przez autorów tej wystawy pozwoliło szybko zdemaskować elitarny i antyludowy charakter „modernizmu”, toteż, w oparciu o stosunek ogółu publiczności do wystawy, założyciele Nurtu sformułowali swoje stanowisko jako przeciwstawienie się „modernistom” i skierowanie się ku

¹ Wystawa zespołu artystów krakowskich Nurt, Towarzystwo Przyjaciół Sztuk Pięknych, Kraków, luty – marzec 1950 (przyp. red.).

² Członkami Nurtu byli m.in. Alina Jasiewicz-Walczakowa, Zofia Dadlez, Zygmunt Kałuski, Kazimierz Dzieliński, Juliusz Czechowicz, Zofia Gruszczyńska, Janina Maliszewska-Zakrzewska, Irena Stankiewicz-Skoczowa, Halina Wilczyńska-Żelaskowa, Marian Żelasko, Roman Rabcewicz, Józef Pochwalski, Wiesław Łabędzki, Bronisław Heyduk, Kazimierz Wiszniewski (przyp. red.).

³ *Wystawa Sztuki Nowoczesnej*, Pałac Sztuki, Kraków, 19 grudnia 1948 – 18 stycznia 1949. Por. *Wystawa Sztuki Nowoczesnej pięćdziesiąt lat później*, red. Józef Chrobak, Marek Świca, Wyd. II, Kraków 2000 (przyp. red.).

sztuce, spełniającej dodatnią funkcję społeczną. Chodziło więc o 1) danie sztuki czytelnej i wychowawczej, i 2) jej popularyzowanie.

Tego rodzaju wytyczne działalności Nurt realizował stopniowo, rezygnując z efektownych posunięć, a starając się o rzeczywiste oddziaływanie w węższym środowisku. Świadczy o tym zorganizowanie na Dni Krakowa stoiska z obrazami i sztuką użytkową. Świadczy też o tym podjęte niedawno przez Nurt zobowiązanie wygłaszania prelekcji ze sztuki na wystawach TPSP dla publiczności i szkół (30 godz. mies.). Świadczy o tym wreszcie planowane i bliskie już realizacji zorganizowanie stałej wystawy obrazów, połączonej ze sprzedażą.

Jakie są dotychczasowe wyniki pracy Nurtu i jakie jego możliwości na przyszłość?

Dotychczasowe wyniki, biorąc pod uwagę położenie materialne artystów – są duże. Mam tu na myśli zarówno wczesne rozpoczęcie ofensywy o uspołecznienie sztuki, jak i udział w imprezach realizujących to uspołecznienie. Jest to jednak jeszcze mało jak na możliwości grupy o świadomie realistycznej postawie artystycznej. Przed Nurtem stoją obecnie poważne zadania – zadania wypływające stąd, że wystąpienie jego zostało potraktowane jako wysiłek pozytywny. Trzeba było usprawnić i umasowić pracę popularyzacyjną Nurtu, która w postaci prelekcji i stałej wystawy powinna oddziaływać na większą ilość odbiorców niż dotychczas. Jednocześnie przed Nurtem stoi zadanie stałego podnoszenia swoich kwalifikacji zawodowych, stałego podwyższania jakości i ilości prac. Udział w *I Ogólnopolskiej Wystawie Plastyki w Warszawie*⁴ (10 prac), udział w szeregu wystaw bieżących i jedna wystawa grupy, to dobry początek.

Będziemy z zainteresowaniem śledzili dalszą pracę Nurtu.

⁴ *I Ogólnopolska Wystawa Plastyki*, 20 marca – 7 maja 1950, Muzeum Narodowe, Warszawa, komisarz: Stanisław Teisseyre. Spośród ok. 3 000 dzieł zgłoszonych do pokazu komisja kwalifikacyjna wybrała 628 prac z zakresu malarstwa, rzeźby, grafiki, rysunku i metaloplastyki. W wystawie wzięło udział 396 artystów (przyp. red.).

